

Religijos aplink mus

N A U J I E N L A I Š K I S

2 numeris

2013 m. liepa

Diskriminacija dėl religijos darbovietėse ir švietimo sistemoje

Diskriminacijos sąvoka Europos Sąjungos lygių galimybių direktyvose yra pagrįsta vienodo požiūrio principu, kuris reiškia, jog tam tikrose srityse neturi būti jokios – tiesioginės ar netiesioginės – diskriminacijos dėl religijos ir įsitikinimų, socialinės padėties, rasės ar etninės priklausomybės, seksualinės orientacijos, amžiaus ar negalios. Paprastai tariant, diskriminaciją galima apibūdinti kaip kultūrinį reiškinį, kai yra nemėgstamas „kitoks“, kuriam, palyginus su „savais“, yra taikomos prastesnės sąlygos.

Kalbant apie religinių grupių tarpusavio santykius, tradiciškai vyraujančiai religinei bendruomenei, pavyzdžiui, Lietuvoje – katalikybei, priklausantys asmenys yra linkę kitą tikėjimą išpažįstančius ir toje pačioje visuomenėje gyvenančius asmenis laikyti „kitokiais“. Šie vertinimai gali virsti tam tikromis stereotipinėmis etiketėmis, tokiomis, kaip eretikai, sektantai ir pan. Tokie ir panašūs stereotipais virtę kitatikių vertinimai pastariesiems gali turėti įtakos ir už religinės bendruomenės ribų. Praktinė tokių nuostatų išraiška gali būti religinių mažumų diskriminacija darbovietėse ir švietimo sistemoje.

2012 m. Eurobarometro duomenimis, 23% europiečių manė, jog darbdaviui renkantis iš dviejų darbuotojų mažesnes galimybes įsidarbinti turės tas, kuris kokiu nors būdu išreikš savo tikėjimą, pavyzdžiui, per religinių simbolių dėvėjimą. Lietuvoje taip mano tik 7%, tuo tarpu Danijoje ir Švedijoje – po 51%. Žinoma vertėtų atsižvelgti ir į tai, jog užduodant klausimą nebuvo akcentuojamas religinių mažumų aspektas. Manytina, kad dauguma Lietuvoje apklaustųjų tikėjimo sąvoką siejo su vyraujančia religija – katalikybe. Užklausus apie potencialaus darbuotojo išreiškiamą religinės mažumos tikėjimą greičiausiai sulauktume kur kas didesnio procento manančių, kad išreikštas tikėjimas turės neigiamos įtakos. Danijoje ir Švedijoje religijos vieta visuomenėje apskritai yra ne tokia svarbi, kaip Lietuvoje.

2012 m. Naujųjų religijų tyrimų ir informacijos centro (toliau – NRTIC) atlikto tyrimo duomenimis, 42%

NRTIC
Naujųjų religijų tyrimų ir informacijos centras

Progress Programme

LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIAUS TARNYBA

UŽ ĮVAIROVĘ PRIEŠ DISKRIMINAVIMĄ

Šis naujienlaidis finansuojamas pagal 2007–2013 m. Europos Sąjungos užimtumo ir socialinio solidarumo programą (PROGRESS).

plačiau – 8 psl.

Šiame numeryje:

Septintosios dienos adventistai: nuo paskutiniojo teismo dienos judėjimo iki sveikatingumo propaguotojų

Septintosios dienos adventistų bažnyčia gegužės mėnesį atšventė 150 metų jubiliejų. Ir nors šiandien ji žinoma visų pirma dėl sveikatingumo propagavimo, taip buvo ne visuomet.

tęsinys – 3 psl.

Kinijoje: stipri religinio švietimo kontrolė

Tik valstybės patvirtintoms religinėms grupėms, priklausančioms penkiems Kinijos vyraujantiems tikėjimams, leidžiama steigti religines švietimo institucijas, kuriose būtų galimos tikėjimo studijos ir dvasininkijos mokymas.

tęsinys – 5 psl.

Lietuvoje: diskusijos apie religinio švietimo poreikį religinės diskriminacijos kontekste

Birželio mėnesį naujienų portale DELFI pasirodė interviu su doc. dr. Milda Ališauskiene pavadinimu „[Sociologė: mokyklose reikia religinio švietimo, kad vaikas, atėjus laikui, pats pasirinktų religiją](#)“.

Tęsinys – 6 psl.

„Ar žinote, kad...?“

- *Visame pasaulyje yra 17,2 mln. septintosios dienos adventistų. Iš jų tik 1,2 mln. gyvena Jungtinėse Amerikos Valstijose.*

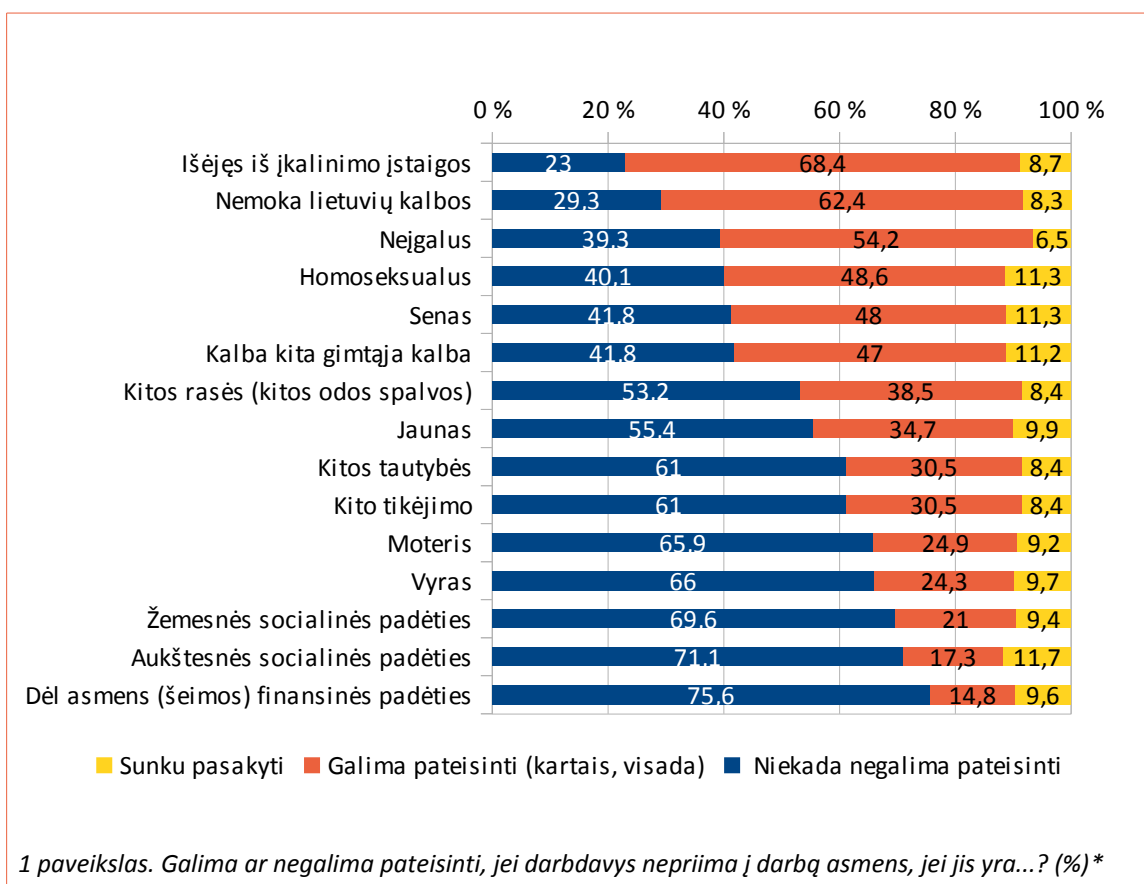
tęsinys – 7 psl.

religinių mažumų bendruomenių narių teigė patyrę diskriminaciją darbe dėl religijos ar įsitikinimų. Daugiausia ši diskriminacija pasireiškė žodine forma, – kaip patyčios, įžeidžiančios replikos ir t.t. Taip pat kiek daugiau nei 4% įvardijo patyrę ir praktinę diskriminaciją dėl religijos ar įsitikinimų darbe: atsisakymą priimti į darbą, paaukštinimo galimybių ribojimą, skundus ir pan.

Svarbu atkreipti dėmesį, jog visuomenė nevienodai žiūri į religinių mažumų narių teises užimti tam tikras pozicijas skirtingose darbo sferose. Religinių mažumų narių teisės dirbti pedagoginį darbą klausimas yra pats jautriausias ir gali iššaukti gana negatyvias reakcijas. 2007 m. NRTIC atlikto tyrimo duomenimis tik 16,5% respondentų pritarė teiginiui, jog religinių mažumų atstovai gali dirbti pedagoginį darbą, o analogiškam teiginiui dėl teisės dirbti nekvalifikuotą darbą pritarė net 82,3%. Tuo tarpu daugumos respondentų požiūris į tradicinius krikščionis (katalikus, stačiatikius ir t.t.) dirbančius mokytojo darbą buvo palankus. Tai rodo tam tikrą nepasitikėjimą „kitokią“ religiją išpažįstančiais tikinčiaisiais. Matyti, jog religinių mažumų bendruomenių nariai tarsi nustumiami į visuomenės „paribius“, marginalizuojami, abejojama jų gebėjimais eiti tam tikras pareigas.

Šie duomenys gali atrodyti gana paradoksaliai, nes yra pagrindo manyti, jog religinių mažumų bendruomenių narių išsilavinimo rodikliai ženkliai skiriasi nuo bendrų Lietuvos gyventojų rodiklių. Statistikos departamento duomenimis, 2011 m. 21,2% šalies gyventojų turėjo aukštąjį išsilavinimą, kai tarp religinių mažumų bendruomenių narių, dalyvavusių 2012 m. NRTIC atliktoje apklausoje, tokių buvo 57%. Tačiau visuomenėje gali vyrėti stereotipas, jog religinių mažumų atstovai yra neišprusę, todėl tiki prietarais ar remiasi maginiu mąstymu.

Taip pat pravartu pažvelgti į situaciją ir kitų socialinių grupių kontekste. 2008 m. Darbo ir socialinių tyrimų instituto bei Socialinių tyrimų instituto etninių tyrimų centro duomenimis, 62,6% Lietuvos gyventojų manė, jog niekada negalima pateisinti situacijos, kai darbdavys asmens į darbą nepriima dėl kito tikėjimo. Lyginant su kitomis socialinėmis grupėmis, kito tikėjimo asmenų situacija darbinantis apklausoje dalyvavusiųjų požiūriu yra geresnė nei išėjusiųjų iš įkalinimo įstaigos, nemokančiųjų lietuvių kalbos, neįgaliųjų, homoseksualų, senyvo amžiaus žmonių ir kt. (žr. 1 paveikslą). Tačiau, minėto tyrimo duomenimis, daugiau nei penktadalis Lietuvos gyventojų nenorėtų dirbti vienoje darbovietėje kartu su Jehovos liudytojais, musulmonais ir hinduistais, budistais.

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 26 str. teigiama, kad tėvai ir globėjai nevaržomi rūpinasi vaikų ir globotinių religiniu ir doroviniu auklėjimu pagal savo įsitikinimus. Švietimo įstatyme taip pat aptariama teisė mokytis tikybos, kuri yra pasirenkama dorinio ugdymo dalis. Nustatoma, kad mokinys, sulaukęs 14 metų turi teisę rinktis vieną iš privalomų dorinio ugdymo dalykų. Tačiau švietimo įstatymas bei Religinių bendruomenių ir bendrijų įstatymas leidžia valstybinėse mokyklose dėstyti tik tradicinių ir kitų valstybės pripažintų konfesijų tikyba. Tik tradicinių religinių bendruomenių tikybos dėstymas valstybinėse mokyklose bei katalikų tikybos mokytojų rengimas valstybiniame universitete sudaro prielaidas tradicinėmis neesančias tikybas išpažįstančių asmenų diskriminacijai švietimo sistemoje.

NRTIC 2012 m. atlikto tyrimo duomenimis, 36% respondentų – religinių mažumų bendruomenių narių – teigė patyrę diskriminaciją mokymo institucijose. Tai yra kiek mažiau, nei darbo aplinkoje. Ir šioje srityje diskriminacija daugiausia pasireiškia žodine forma, 11% diskriminacijos atvejų sudaro patyčios iš mokytojų pusės. Pažymėtina ir tai, kad 1% religinių mažumų bendruomenių narių teigė patyrę smurtinę diskriminaciją moksleivių ar studentų tarpe. Tai rodo, jog, nors diskriminacija švietimo sistemoje patiriama šiek tiek rečiau nei darbe, ji gali būti intensyvesnė.

Kalbant apie diskriminaciją dėl religijos, tikėjimo, įsitikinimų ir pažiūrų švietimo sistemoje būtina paminėti ir tiesioginę šios sistemos įtaką visuomenės nuomonei apie kitai tikinčius individus. Pavyzdžiui, 2007 m.

Teisingumo ministerijos užsakymu atlikta Lietuvos gyventojų apklausa apie naujuosius religinius judėjimus atskleidė, kad individai, susipažinę su tam tikro tikėjimo mokymu ar atstovais, turintys informacijos apie juos, linkę geriau vertinti šias grupes, nei tokios informacijos neturintys asmenys.

Taigi, matyti, kad tikėjimas, kuris visuomenėje suvokiamas kaip „kitoks“ nei vyraujanti religija, gali tapti faktoriumi, dėl kurio Lietuvoje gyvenantis asmuo patirs diskriminaciją tiek darbe, tiek švietimo sistemoje. Visuomenės dauguma nepalankiai žiūri į religinėms mažumoms priklausančius pedagogus. Priklausymas religinės mažumos bendruomenei gali sukelti sunkumų įsitraukiant į darbo rinką bei siekiant užimti aukštesnę poziciją ar dirbti darbą, susijusį su viešąja sfera. Kita vertus, nors švietimo sistemoje susiduriama su diskriminacija, joje taip pat glūdi didžiausias potencialas diskriminacijos religijos pagrindu mažinimui. Žinios, informacija, kritiško požiūrio į stereotipus formavimas gali būti efektyvus būdas norint pagerinti religinių mažumų narių situaciją Lietuvoje ir užtikrinti teisių į religiją ir įsitikinimus įgyvendinimą.

Rasa Kraulėdaitė

Išnašos

** 1 paveikslas šaltinis: 2008 m. Darbo ir socialinių tyrimo instituto bei Socialinių tyrimų instituto Etninių tyrimų centro „Galimų diskriminacijos apraiškų, naujai numatytų Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatyme, bei visuomenės tolerancijos įvairioms socialinėms grupėms įvertinimas ir lyginamoji analizė“ tyrimo ataskaita.*

Religinio gyvenimo Lietuvoje ir pasaulyje įvykiai

Septintosios dienos adventistai: nuo paskutiniojo teismo dienos judėjimo iki sveikatingumo propaguotojų

(tęsinys, pradžia 1 psl.)

Bažnyčios kilmė siejama su paskutinio teismo dienos judėjimu bei sudužusiomis jo narių iliuzijomis. Protestantų pamokslininkas Williamas Milleris remdamasis Biblijos tekstais anuomet paskaičiavo Jėzaus Kristaus sugrįžimo datą. Kai Kristus numatytąją

dieną negrįžo, judėjimą ištiko krizė. Po kurio laiko apie 3500 nusivylusių tikinčiųjų susijungė į Septintosios dienos adventistų bažnyčią. Nuo tada adventistai vietoje mirties ir sunaikinimo dėmesį sutelkė ties gera fizine būkle ir sveika ateitimi. Adventistų tikėjime sveikata reprezentuoja *Sukūrimą*, o gijimas yra dalis *Atkūrimo*. Anot Michaelio F. Culley'aus, Septintosios dienos adventistų Floridos konferencijos prezidento, būtent iš Atkūrimo sampratos kildintinas adventistų dėmesys sveikai gyvensenai, pilnatvei, gyvybingumui.

Adventistų sveikos gyvensenos teologija, kurioje pabrėžiama dieta, mankšta, poilsis ir gera fizinė būklė, taikoma ir jų ligoninėse. Nuo tada, kai 1876 m. daktaras

Johnas Harvey'us Kelloggas įkūrė pirmą adventistų sanatoriją Battle Creeke, adventistų ligoninių, klinikų, geros fizinės būklės centrų, sanatorijų tinklas tapo didžiausia nepelno sveikatos priežiūros sistema Jungtinėse Amerikos Valstijose. Į adventistų sveikatos sistemą įeina 44 ligoninės ir 16 slaugos namų. Centrinėje Floridoje, aštuonios adventistų ligoninės yra didžiausias sveikatos priežiūros tiekėjas regione.

Ligoninės atsirado visur, kur tik buvo daug tikinčiųjų adventistų, pavyzdžiui JAV daugiausia vidurio vakaruose ir pietuose. Orlande pirmoji ligoninė atidaryta 1908 m. Tačiau tik 1973 m. ligoninės buvo apjungtos į vieną bendrą sistemą, teigė Donas Jerriganas, adventistų sveikatos sistemų prezidentas. Tai prisidėjo prie ligoninių geresnės finansinės būklės ir ateities plėtros galimybių.

Adventistų ligoninė Portlande, JAV

„Institucijų apjungimas į sistemą suteikė efektyvų būdą finansuoti plėtrą, vystyti gabumus ir geras valdymo sistemas“, – sakė Jerriganas.

Adventistų įsitikinimai, susiję su sveikata ir gera fizine būkle, siejami su bažnyčios įkūrėja Ellena G. White, tačiau dėmesys mankštai ir vegetariškai dietai kilo dar nuo paties Kelloggo, kuris kartu su savo broliu Willu Keithu Kelloggu sukūrė kukurūzų dribsnius. Kelloggas buvo sveikatos ir geros fizinės būklės guru net ir įžymybių tarpe. Jo klestinti penkių aukštų, Viktorijos laikų stiliaus sanatorija pritraukė Henry Fordą, Thomasą Edisoną, Amelia Earhart'ę, Johną D. Rockefellerį ir Dale'ą Carnegie.

Šiandien adventistų sveikos gyvensenos principai – jokio alkoholio, tabako, kofeino, reguliari mankšta, vaisių, daržovių ir neskaldytų grūdų dieta, gausus vandens gėrimas, mažos mėsos porcijos, riešutai kaip tinkamiausias užkandis – yra pripažinti kaip auksinės sveikos gyvensenos taisyklės.

„Siekti ne tik sveikatos atstatymo, bet ir sveikos gyvensenos – dalis jų DNR“, – teigė Bradas Bloomas,

„Faith & Fitness Magazine“ leidėjas. „Tai logiška, kiekvienam suprantama sistema“. Įgyvendinant bažnyčios sveikatingumo teologiją XIX a. 7 dešimtmetyje vykusios sveikatos priežiūros reformos metu adventistai pasipriešino vyravusiam medicininiam įsitikinimui, kad cigaretės yra geras vaistas. Adventistai šiomis dienomis ir toliau akcentuoja sveikatą ir ilgaamžiškumą kaip priešnuodį kylančioms ligoninių sveikatos priežiūros kainoms.

„Šiuo metu mes, kaip šalis, esame taške, kuriame turime nenuoseklų ūminę priežiūrą pagrįstą sveikatos priežiūros modelį“, – sakė Larsas Houmannas, Floridos ligoninės prezidentas. „Kyla tokios sveikatos priežiūros sistemos poreikis, kuri sumažintų mūsų populiacijos sergamumą ir mūsų priklausomumą nuo ūminės sveikatos priežiūros bei sukurtų sveikesnę populiaciją“.

Ligoninių nerūkymo politika yra senesnė nei draudimas rūkyti restoranuose ir baruose. Adventistų kavinės buvo vegetariškos dar prieš tai, kai sveikas maistas tapo madingas. Jų pirmosios ligoninės turėjo gimnastikos sales, kurios tapo dabartinių geros fizinės būklės centrų pirmtakėmis. Tačiau viešąsias ligonines veikė ne tik adventistų idėjos apie sveiką gyvenimo būdą, bet ir moderni kultūra. Apytiksliai prieš dešimt metų ligoninės atsisakė savo griežto draudimo kofeinui ir mėsai. Dabar ligoninės parduotuvėje jau galima nusipirkti energetinį gėrimą, o kavinėje – hamburgerį.

„Bažnyčia nekelia griežtos sąlygos, jog būdamas jos nariu turi būti vegetaras, tas pats galioja ir tabako bei alkoholio naudojimui“, – sakė Jerriganas. „Sunku įdiegti praktiką, kurios nesilaiko visi adventistai“.

Pastaraisiais metais adventistų prevencinis–medicininis požiūris prisidėjo prie „Sveikas 100“ (Healthy 100) iniciatyvos, pagrįstos medicininėmis studijomis, kurios rodo, jog adventistų tarpe yra didelis procentas šimtamečių. „Šis gyvenimo būdas išugdo daugiau šimtamečių nei bet kuris kitas“, – sakė Desas Cummingsas, Floridos ligoninės viceprezidentas. Adventistų bendrija, kurios krikščioniškumu istorijos bėgyje abejojo net protestantai, iš kurių ji buvo kilusi, atsідūrė sąmoningo sveikatingumo judėjimo Amerikoje priešakyje. Tačiau, kad ir kaip vertintume šios ne itin tradicinių krikščioniškų įsitikinimų konfesijos teologines nuostatas (pavyzdžiui, adventistai švenčia šeštadienį, o ne sekmadienį), jos tikėjimo ir geros fizinės būklės teologija iškelia šią bažnyčią pavyzdžiu visuomenei. „Mes atsiradome dėl gyvenimo būdo problemų XIX a. 7 dešimtmetyje ir šiuo metu grįžome prie gyvenimo būdo“, – sakė Cummingsas, knygos „8 Secrets of a Healthy 100“ (8 visiškos sveikatos paslaptys) autorius. „Tai tapo aktualu, nes įrodyta, jog tai veikia“.

Daugumai amerikiečių ilgas sveikas gyvenimas yra savaime naudingas. Adventistams tai – ir papildoma nauda: jie nori kuo ilgiau gyventi tam, kad sulauktų dienos, kai sugrįš Jėzus.

Pagal „Orlando Sentinel“ 2013 m. gegužės 28 d. publikuotą Jeffo Kunertho straipsnį parengė Rasa Kraulėdaitė

Kinijoje: stipri religinio švietimo kontrolė

(tęsinys, pradžia 1 psl.)

Valstybės nuostatai ir praktikos nulemia, kiek ir kokio dydžio gali būti šios institucijos bei ką jos gali ir ko negali mokyti. Negana to, jos turi mokyti dalykus, kurie pateikti vyriausybės nustatytoje programoje. Religinio švietimo institucijos Tibete ir Xinjiane susiduria su dar griežtesne valstybės kontrole nei kiti Kinijos regionai. Taip pat nėra leidžiama įkurti tikėjimu paremtų pradinėjų ir vidurinių mokyklų, nors valstybės teisės aktai to tiesiogiai nedraudžia. Žinoma, Kinijoje valstybės kontroliuojamose pradinėse ir vidurinėse mokyklose nėra jokio religinio švietimo.

Religinis švietimas yra svarbus tuo, jog šioje srityje atspindimas autoritarinės valstybės siekis kontroliuoti religines grupes, įsiterpiant į jų lyderių apmokymus bei ribojant jų narių švietimą. Tačiau specialiuosiuose administraciniuose Kinijos regionuose – Honkonge ir Makao – šie religinio švietimo apribojimai nėra taikomi.

Religinis švietimas Kinijoje

Remiantis Valstybinės religinių reikalų administracijos, (vyriausybės agentūros, atsakingos už religinių reikalų priežiūrą) duomenimis, 2011 m. birželio mėnesį Kinijoje buvo 92 religinės kolegijos ir universitetai, teikiantys paslaugas šimtams milijonų Kinijos tikinčiųjų. Šios institucijos parengė daugiau nei 40 tūkst. absolventų per 30 metų. Dauguma šių institucijų užsiima asmenų ruošimu religiniam pašaukimui.

Kinijos vyriausybė pripažįsta religinių grupių teisę steigti religines švietimo institucijas, tačiau tokios teisės galioja tik penkioms valstybės remiamoms, centralizuotoms tikėjimo struktūroms: budistų, taoistų, protestantų, katalikų ir islamo. Atskiriems individams draudžiama steigti religinio švietimo institucijas.

Religinės grupės, kurios nėra oficialiai pripažintos valstybės, neturi formalaus religinio švietimo institucijų. Pavyzdžiui, Vatikanui lojali Katalikų bažnyčia, neregistruotos protestantų bažnyčios, Jehovos

liudytojai, taip pat ir tokios iš dalies toleruojamos grupės kaip Septintosios dienos adventistai, Kinijos ortodoksų bažnyčia.

Valstybės reguliavimas

Kinijos Religinių reikalų nuostatų 9 str. nustato sąlygas, pagal kurias valstybės patvirtintos religinės grupės gali steigti ir išlaikyti religines švietimo institucijas. Šios sąlygos aptaria ugdymo turinio planus, taisykles studentams, dėstytojams ir administratoriams, reguliuoja finansinių resursų ir įrangos klausimus. Minėtų nuostatų 10 str. penkioms valstybės patvirtintoms religijoms leidžia priimti studentus iš užsienio.

Kinijos krikščionys meldžiasi

2006 m. rugsėjo mėnesį Valstybinė religinių reikalų administracija paskelbė nuostatų rinkinį dėl religinių institucijų steigimo, pavadintą „Religinių akademijų ir kolegijų steigimo taisyklės“. Šiose nuostatose pateikti papildomi reikalavimai steigiant religinę švietimo instituciją Kinijoje.

Remiantis šiais nuostatais religinės švietimo institucijos Kinijoje skirstomos į dvi kategorijas. Pirmoji kategorija apibrėžia, ar institucija yra nacionalinio, ar provincijos lygmens. Iš tikrųjų, pagal minėtų nuostatų 3 str., tik neva oficialiai valstybės patvirtintos religinės grupės, kurios veikia nacionaliniu lygiu, provincijose, autonominiuose regionuose ir tiesiogiai administruojamose savivaldybėse gali steigti religines švietimo institucijas. 6 str. toliau nurodo, jog provincijose ir regionuose, kuriuose yra religinės švietimo institucijos, nebūna leidžiama steigti naujų religinių švietimo institucijų.

Išėstas tvirtinimo procesas

Net jeigu pareiškėjas ir atitinka keliamus reikalavimus, yra įvykdęs visas steigimo sąlygas, jis tegali tikėtis išėsto patvirtinimo proceso. Remiantis 10–14 nuostatų straipsniais, pareiškėjas turi prašyti valstybės leidimo ruošti institucijos steigimui. „Parengiamasis“ etapas –

tai laikotarpis, per kurį institucija turi išpildyti visus keliamus reikalavimus. Šiame etape institucija negali priimti studentų. Praėjus parengiamajam laikotarpiui ir išpildžius visus reikalavimus, – šis laikotarpis negali trukti ilgiau nei trejus metus, – institucija privalo teikti kitą prašymą gauti valstybės patvirtinimą, kad galėtų oficialiai atidaryti instituciją.

Religinės švietimo institucijos taip pat oficialiai skirstomos pagal jų akademinį lygį. Nuostatai numato šių institucijų steigimą dviem lygmenimis: „aukštesniu lygiu“ ir „tarpiniu lygiu“. Aukštesniojo lygio institucijos yra lygiavertės universitetui, o tarpinio – aukštesnių klasių viduriniam arba profesiniam išsilavinimui. 7 str. nurodoma, kad norint mokytis tarpinio lygio institucijoje studentas turi būti baigęs devynerius metus privalomo išsilavinimo. Tai reiškia, jog studentas gali pradėti studijas religinio švietimo institucijoje jau keturiolikos metų, tai yra vidutinis amžius, kai Kinijoje baigiamos devynios klasės.

Šis faktas prieštarauja vyraujančiam bendram supratimui, jog Kinijos įstatymai ir teisės aktai neleidžia vaikams iki 18 metų gauti religinį išsilavinimą. Netgi 1982 m. liūdnei pagarsėjęs komunistų partijos „19 dokumentas“ atvirai nedraudžia nepilnamečiams įsitraukti į religines veiklas. Žinoma, kinų valdžiai tai nesutrukdė suvaržyti pastangas suteikiant religinį išsilavinimą šio amžiaus vaikams.

Priėmimas į mokymo įstaigą

Kai potencialus studentas gauna informaciją apie religinės švietimo institucijos mokymo programos turinį, kyla klausimas – kaip patekti į pasirinktą instituciją? Iš tikrųjų, institucinės ir biurokratinės kliūtys siekiant gauti leidimą mokytis institucijoje yra gana didelės. Tai, jog egzistuoja tik keletas valstybės patvirtintų mokyklų, reiškia, jog šios institucijos sunkiai patenkina paklausą augant religinėms bendruomenėms. Nėgana to, biudžeto suvaržymai reiškia, jog religinės švietimo institucijos negali priimti daugumos stojančiųjų. Pavyzdžiui, Budizmo akademija Kinijoje 2013 metais galėjo priimti tik 45 naujus studentus. Atsižvelgiant į labai ribotą priimamų studentų skaičių, religinės švietimo institucijos vis tiek susiduria su personalo trūkumu.

Šių institucijų biudžetai suvaržyti, o valstybės subsidijos – neadekvačios. Privačios aukos, kurios daugiausia atkeliauja iš užsienio, yra nepakankamos, o studentų mokesčiai už mokslą nėra tinkamas pajamų šaltinis, nes dauguma religinių universitetų ir kolegijų studentų gyvena skurdžiai. Taip C. Vala, protestantizmo Kinijoje ekspertas, apibūdina protestantiškų kolegijų situaciją Kinijoje.

Kebli religinių švietimo institucijų situacija Kinijoje atspindi ir nevyriausybinų organizacijų bei pilietinių grupių padėtį. Valstybė absoliučiai kontroliuoja daugumą šalies ekonominių resursų, o individai ir socialinės grupės, dėl įvairių priežasčių, stokoja valios bei pajėgumo paremti nevalstybines iniciatyvas.

Valstybė ir jos politiniai tikslai

Kinijos valdžia tokia savo politika bando reguliuoti religinės veiklos apimtį ir turinį siekdama užtikrinti, kad religinės bendruomenės netaptų nepriklausomos ir neskatintų socialinio nestabilumo. Vis dėlto, faktai rodo, jog tokios religinę veiklą ribojančios valstybės priemonės iš tikrųjų nepriseda prie siekiamų politinių tikslų.

Pavyzdžiui, apmokydama protestantų pastorius valstybė siekia juos paversti įrankiais, kuriais galėtų kontroliuoti protestantų bendruomenę Kinijoje, teigia Vala. Vis dėlto, kai valstybė apmoko ir patvirtina tokį mažą kiekį pastorių, vis labiau didėja susirūpinimas, jog prarandami pajėgumai kontroliuoti augančią protestantų bendruomenę. Nėgana to, dauguma pastorių palieka valstybines bažnyčias ir dirba neregistruotose, nes valstybines bažnyčias laiko nutolusiomis nuo biblinio mokymo. Taigi, valstybės apribojimai tik sustiprino tas protestantiškas bendruomenes, kurios nėra oficialiai patvirtintos valstybės.

Taip pat vietoje to, jog valstybė pavergtų uigurų bendruomenės narių Xinjiange širdis ir protus, jos politika tik paskatino stiprėti jų kolektyvinio identiteto jausmą. Anot Adamso Grahams, uigurų studentai ir dėstytojai suvokia valstybės siekį juos asimiliuoti ir paversti „tikrais kinais“. Ir uigurai šiems siekiams priešinas. Adamsas pažymi, jog pastaruoju metu vis daugiau uigurų dėstytojų ir studentų atvirai dėvi savo tradicinius drabužius, kuriuos valstybė yra uždraudusi kaip turinčius religinę reikšmę.

Atsižvelgiant į religinio švietimo poreikį, valstybė galėtų sumažinti apribojimus stojantiesiems ir teikti institucinę paramą religinėms švietimo įstaigoms. Tačiau tai galėtų kelti pavojų valstybės politiniams interesams. Kaip pažymi Vala kalbėdamas apie protestantų atvejį Kinijoje, didesnio skaičiaus studentų priėmimas reikštų akademinį standartų lėšėjimą.

Panašu, jog dabartinis požiūris į religinį švietimą Kinijoje dar kurį laiką išliks, nors faktai rodo, jog jis nebuvo sėkmingas ir kažin ar toks bus ateityje.

*Pagal „Forum 18 News Service“ 2013 m. gegužės 15 d.
publikuotą Magda Hornemann straipsnį parengė
Rasa Kraulėdaitė*

Lietuvoje: diskusijos apie religinio švietimo poreikį religinės diskriminacijos kontekste

(tęsinys, pradžia 1 psl.)

Pagrindinės aptariamos temos šiame interviu yra religinio švietimo Lietuvoje poreikis, religinės diskriminacijos problematika, religinių mažumų situacija bei religijos laisvė mūsų visuomenėje. Sociologė Milda Ališauskienė religinę diskriminaciją apibrėžia kaip neteisingą elgesį su individu ar grupe dėl jų religijos ar įsitikinimų. Pabrėžiama, jog kalbama ne tik apie tikinčiųjų įsitikinimus, neteisingas elgesys su ateistais ar agnostikais taip pat patenka į religinės diskriminacijos lauką. Aptariamos konkrečios religinės diskriminacijos apraiškos Lietuvoje.

Taip pat svarstoma religinio švietimo galimybė valstybinėse mokyklose. Anot M. Ališauskienės, religinis švietimas turėtų būti suprantamas ne kaip vienos konfesijos tikybos tiesų dėstymas, o kaip religijų istorijos, religijos sociologijos, religijos psichologijos ir kitų mokslo šakų žiniomis grįsta disciplina, kuri leistų mokiniams susipažinti su religijų ir įsitikinimų įvairove.

Interviu akcentuojama objektyvių žinių svarba siekiant supažindinti visuomenę su įvairiomis religijomis bei sumažinti neigiamas nuostatas jų atžvilgiu.

Religinis švietimas: tik konfesinis?

Tai vis labiau aktualu, nes visuomenėje pastebima religinės įvairovės plėtra. Sociologės teigimu, Lietuvoje yra visos sąlygos sąžinės ir tikėjimo laisvei bei galimybės praktikuoti savo tikėjimą privačiai. Tačiau viešojoje erdvėje tradicinėmis neesančioms religinėms bendruomenėms kyla problemų pristatant savo tikėjimą viešai, o tai sukuria prielaidas religinei diskriminacijai.

Visą interviu tekstą rasite:

http://tiny.lt/info/religinis_svietimas

„Ar žinote, kad...?“

(tęsinys, pradžia 1 psl.)

- Septintosios dienos adventistų pavadinimas atspindi šeštadienio (septintos dienos adventistų vadinamo *sabatu*) kaip biblinę reikšmę turinčios dienos svarbą. JAV bei kai kuriose kitose vakarų šalyse šeštadienis yra laikomas septintąja savaitės diena.
- 1. Jungtinėse Valstijose per pastarąjį dešimtmetį lygių galimybių institucijų gaunamų skundų, susijusių su religija darbo vietoje, skaičius išaugo dvigubai.

- Statistikos departamento duomenimis, ateistu, agnostiku, laisvamaniu ir kt. save įvardino tik 0,01% Lietuvos gyventojų.
- Remiantis Kinijos vyriausybės užsakyto tyrimo duomenimis, netrukus ši šalis turės didžiausią krikščionių populiaciją visame pasaulyje. Prognozuojama, jog per ateinančius trisdešimt metų Kinijos krikščionių populiacija išaugs iki 400 milijonų, t. y., krikščionimis bus trečdalis Kinijos gyventojų.

Naujųjų religijų tyrimų ir
informacijos centras

Progress
Programme

LYGIŲ GALIMYBIŲ
KONTROLIERIAUS TARNYBA

UŽ ĮVAIROVĘ
PRIEŠ DISKRIMINAVIMĄ

Šis naujienlaiškis finansuojamas pagal 2007–2013 m. Europos Sąjungos užimtumo ir socialinio solidarumo programą (PROGRESS).

Šią programą įgyvendina Europos Komisija. Programa sukurta siekiant finansiškai paremti užimtumo, socialinių reikalų ir lygių galimybių srities Europos Sąjungos tikslų įgyvendinimą ir taip prisidėti prie strategijoje „Europa 2020“ nustatytų šios srities tikslų įgyvendinimo.

Septynerius metus trunkanti programa skirta visiems suinteresuotiesiems subjektams, kurie gali padėti rengti tinkamus ir veiksmingus užimtumo ir socialinės srities teisės aktus ir politiką 27 ES valstybėse narėse, ELPA ir EEE šalyse, ES šalyse kandidatėse ir narystės ES siekiančiose šalyse.

Daugiau informacijos rasite
<http://ec.europa.eu/progress>

Naujienlaiškio redakcinė kolegija

Rasa Kraulėdaitė, doc. dr. Milda Ališauskienė, Donatas Glodenis

Kontaktai: el. p. info@religija.lt, tel. 8 686 13183, 8 685 44611

Pastaba:

Naujienlaiškio turinys atspindi dotacijos Gavėjo, bet ne Europos Komisijos ar jos institucijų požiūrį. Europos Komisija neatsako už medžiagos turinį bei už galimą informacijos panaudojimą.